

Nenadne in nenapovedane motnje v gnezditvenem obdobju **VELIKE UHARICE** lahko zaradi njene občutljivosti pripeljejo celo do opustitve gnezda in propada legla.

foto: **Rok Štirn**

NA NOVO ZABELEŽENO POJAVLJANJE VELIKE UHARICE NA KOČEVSKEM

// Gal Hočevar

Že v preteklosti je bil človek pogosto odgovoren za izginjanje živalskih vrst iz določenih območij. Njegov vpliv je bil neredko povezan s takrat dovoljenim preganjanjem in lovom. Največjo sovo v Evropi, veliko uharico (*Bubo bubo*), je zaznamovalo burno obdobje preganjanja že v 18., predvsem pa v 19. stoletju in po koncu druge svetovne vojne. Takrat je bila na določenih območjih popolnoma iztrebljena. Danes se ta vrsta vrača na nekdanja območja razširjenosti in poseljuje tudi nekatera nova. Sodobni izzivi obstoja in preživetja v naravi so nekoliko bolj kompleksni, sobivanje s človekom pa ponuja tako priložnosti kot tudi neslutene pasti.

VELIKA UHARICA IN GEOINFORMACIJSKI SISTEMI

Na pojavljanje živalske ali rastlinske vrste na določenem območju vplivajo naravni in družbeno-geografski kriteriji. Z uporabo geoinformacijskih sistemov v okviru »geoinformacijske podpore pri odločanju« lahko na podlagi izbranih kriterijev ter določanjem njihove pomembnosti opredelimo območja primernosti za živalsko vrsto. V svetovnem merilu je bilo to orodje pri proučevanju velike uharice že uporabljeno za iskanje najprimernejših območij za gnezdenje, najprimernejših lovnih površin, morebitnega

vpliva strukturiranosti pokrajine in za raziskave njenega reprodukcijskega uspeha. V Sloveniji navkljub dobrem poznavanju tako ekologije vrste kot tudi omenjenega orodja taka raziskava še ni bila opravljena.

Na območju občin Kočevje in Ribnica, po najsoodobnejših DOPPS-ovih podatkih iz leta 2021 še ni bilo registriranega gnezda velike uharice, kar je bilo poleg našega dobrega poznavanja območja tudi glavni razlog za njegov izbor v raziskavi. Izdelava modela potencialnih lokacij gnezdišč velike uharice ter terensko vrednotenje le-tega je potekalo med januarjem in avgustom 2021.

KRITERIJI, ANALIZA, VREDNOTENJE IN USPEH

Na podlagi strokovne literature o izbiri habitata, značilnosti gnezd, analize znanih gnezd v Sloveniji ter mnenja strokovnjaka smo izbrali in analizirali devet kriterijev, ki vplivajo na izbiro lokacije gnezda velike uharice: nadmorska višina, oddaljenost od lovnih površin, stavb, asfaltiranih in makadamskih cest, delež gozda, ekspozičija in naklon pobočja ter mozaičnost habitata. S pomočjo izbranih kriterijev smo nato pripravili podatkovni sloj primernosti območij za gnezdenje velike uharice na preučevanem območju.

Na podlagi predhodne analize natančnih lokacij gnezd velike uharice v Sloveniji sta se kot najpomembnejša kriterija za izbiro gnezda izkazala naklon pobočja ter oddaljenost gnezda od lovnih površin. Čeprav lahko gnezdi na gozdnih tleh ter na nekoliko bolj položnih površinah, v večini primerov za gnezdenje izbira strme, nedostopne skalne stene. Pri izbiri lokacije gnezda pomembno vpliva tudi dostopnost hrane oziroma izobilje le-te. Velik razpon peruti ji otežuje manevriranje in lov v gozdovih, zato za iskanje hrane izbira predvsem odprte površine. Čeprav velja za izjemno prilagodljivo vrsto, ki lahko preživi tudi na višjih nadmorskih višinah, je njen optimalni habitat v nižinah, kjer so tudi prehranski viri v največjem obilju. Pomembnost drugih kriterijev vsekakor ni zanemarljiva, saj naredijo glavno razliko med srednje in najbolj primernimi lokacijami.

S pomočjo modela iskanja potencialnih lokacij za gnezdenje velike uharice smo na preučevanem območju določili sedem lokacij, kjer je bila primernost za gnezdenje največja. S preverjanjem stanja na terenu smo na podlagi vidne ali slušne zaznave ovrednotili model. Veliko uharico smo potrdili na štirih do sedaj neregistriranih lokacijah.

POMEMBNOST SODELOVANJA ZA USPEŠNO PRIHODNOST VELIKE UHARICE

Precej občutljiva narava naše največje sove, predvsem v gnezditvenem obdobju, ko lahko nenadne in nenapovedane motnje pripeljejo celo do opustitve gnezda in propada legla, nakazuje na pomembno vlogo raziskav za njeno učinkovito varstvo. Poleg vznemirjanja na gnezdiščih je problematična tudi povečana smrtnost odraslih teritorialnih osebkov zaradi elektroudarov na daljnovodih srednje napetosti. Poznavanje lokacij gnezd ter identificiranje in izoliranje takšnih elektrovdov je tako ključnega pomena za ohranjanje vrste. Rezultati naše raziskave kažejo na to, da lahko s pomočjo takšnih interdisciplinarnih raziskav, ki vključujejo uporabo geoinformacijskih orodij in postopkov, pomembno prispevamo k varstvu velike uharice.

VIRI:

- HOČEVAR, G. (2021): Analiza habitata velike uharice (*Bubo bubo*) na izbranih območjih in ugotavljanje novih potencialnih gnezdišč. - Magistrsko delo, Oddelek za geografijo, Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani, Ljubljana.
- MIHELIC, T. (2002): Gnezditvene in prehranjevalne navade velike uharice (*Bubo bubo* L.) v JZ Sloveniji. - Diplomsko delo, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive vire, Biotehniška fakulteta, Univerza v Ljubljani, Ljubljana.
- PENTERIANI, V., DEL MAR DELGADO, M., (2019): The eagle owl. T&AD Poyser, London.

Včlani se v Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS)

Skupaj za ptice in ljudi!

foto: Dare Fekonja

S tem boš:

- postal(a) del društva, ki trenutno z več kot 1000 člani rešuje največje naravovarstvene probleme in aktivno prispeva k veljavi varstva narave v naši družbi,
- dobil(a) obilo priložnosti za sodelovanje na različnih delavnicah in pri prostovoljnem naravovarstvenem delu,
- lahko postal(a) aktiven(a) član(ica) regionalnih ali Mladinske sekcije in se udeleževal(a) ornitoloških taborov in srečanj za mlade,
- se lahko udeleževal(a) mesečnih predavanj o pticah in naravovarstvu in vodenih izletov po Sloveniji in tujini,
- prejemal(a) poljudno revijo Svet ptic (4 × letno) in po želji strokovno ornitološko revijo *Acrocephalus*.

Informacije dobiš na:

DOPPS, Tržaška c. 2,
1000 Ljubljana,
T 01 426 58 75

dopps@dopps.si
www.ptice.si

